

ZDAJ.

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

POROČILO

**O IZVAJANJU PROGRAMA
VZGOJA ZA ZDRAVJE OTROK
IN MLADOSTNIKOV
V OSNOVNIH ŠOLAH
V ŠOLSKEM LETU 2024/25**

POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA
VZGOJA ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V OSNOVNIH ŠOLAH
V ŠOLSKEM LETU 2024/25

Poročilo izdelali:

Anja Durjava, NIJZ Območna enota Maribor

Urška Hajdinjak in Primož Osek, NIJZ Območna enota Celje

Anja Lunar Kolar in Martina Vuk, NIJZ Območna enota Ljubljana

Ingrid Markočič Tadič, NIJZ Območna enota Nova Gorica

Damjan Vincek, NIJZ CUPPKZ - Oddelek za zdravje otrok in mladostnikov

Jezikovni pregled: Mihaela Törnar

Oblikovanje: Kati Rupnik

Izdajatelj: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Elektronska izdaja

Spletni naslov Nacionalnega inštituta za javno zdravje: <https://www.nijz.si/>

Spletni naslov Programa ZDAJ: <https://zdaj.net/>

Leto in kraj izdaje: Ljubljana, 2025

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	4
2. SODELOVANJE z vidika predstavnikov šol	6
3. SODELOVANJE šole z zdravstvenim domom.....	8
4. IZVAJANJE VZGOJE ZA ZDRAVJE V ŠOLI.....	9
5. PREDLOGI ŠOL za učinkovitejše sodelovanje v programu.....	18
6. ZAKLJUČEK.....	19
7. PRILOGA 1 - Rezultati ankete po zdravstvenih regijah in skupaj.....	21
8. PRILOGA 2 - Vprašalnik o izvajanju vzgoje za zdravje v osnovnih šolah.....	30

KAZALO SLIK in TABEL

Tabela 1. Število šol, ki so sodelovale v anketi po zdravstvenih regijah, šolsko leto 2024/25..6

Slika 1. Zemljevid Slovenije z regijskim prikazom.	7
Slika 2. Način sodelovanja z zdravstvenim domom.....	8
Slika 3. Dogovori za izvedbo vzgoje za zdravje.....	9
Slika 4. Časovni okvir dogovarjanja za izvedbo vzgoje za zdravje.....	10
Slika 5. Prikaz umestitve vsebin vzgoje za zdravje za učence.....	11
Slika 6. Združevanje oddelkov.....	11
Slika 7. Prisotnost pedagoških delavcev na delavnicah za učence.....	12
Slika 8. Vsebinski okvir izvajanja vzgoje za zdravje.....	13
Slika 9. Časovni okvir izvajanja vzgoje za zdravje.....	13
Slika 10. Seznanjenost z vsebinami vzgoje za zdravje.	14
Slika 11. Dodatno izvedene dejavnosti.....	15
Slika 12. Delež osnovnih šol, ki poročajo o dodatno izvedenih dejavnostih, po regijah in skupaj.....	15
Slika 13. Ciljna skupina dodatno izvedenih dejavnosti.....	16
Slika 14. Prikaz povprečne ocene odziva učencev po mnenju predstavnikov šol, prikaz po regijah in skupaj.....	17
Slika 15. Delež osnovnih šol, ki poročajo o izvajanju posameznih vsebin zdravja tudi iz strani učiteljev.....	17

1. UVOD

Ključni izid programa Vzgoja za zdravje otrok in mladostnikov (VZOM), ki poteka na primarni ravni zdravstvenega varstva, je zdravstvena pismenost, ki obsega znanje, motivacijo in kompetence posameznikov za dostopanje do zdravstvenih informacij, njihovo razumevanje, presojo in uporabo za vsakodnevne odločitve, povezane s krepitvijo zdravja, preprečevanjem bolezni in zdravstveno oskrbo. Te aktivnosti so usklajene z mednarodnimi smernicami in se implementirajo v različnih starostnih obdobjih – v otroštvu, adolescenci in med študentsko populacijo. Izvajalec programa VZOM je diplomirana medicinska sestra/zdravstvenik. Koordinacija poteka na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) v okviru programa ZDAJ – Zdravje danes za jutri.

Aktivnosti na področju vzgoje za zdravje se izvajajo na dveh stebrih;

- I. steber programa VZOM se odvija ob preventivnih pregledih otrok in mladostnikov v zdravstvenih domovih.
- II. steber poteka v okviru rednega sodelovanja z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami, kjer se otroci in mladostniki z vsebinami vzgoje za zdravje seznanjajo skozi izvajanje različnih delavnic, razgovorov, predavanj.

Izvajanje programa VZOM opredeljuje Pravilnik o spremembah *Pravilnika za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (Ul., št. 57/2021)*, na NIJZ pa sodelovanje med

zdravstvenim domovi (izvajalci programa VZOM) in osnovnimi šolami upravljamo v okviru Programa ZDAJ – Zdravje danes za jutri. Za šole in vrtce (predšolske otroke, učence, starše in pedagoške delavce) je ta storitev brezplačna. Plačnik dejavnosti je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Izvedba programa je financirana preko t. i. pavšala (število timov za zdravstveno vzgojo).

Na podlagi posredovanih podatkov redne zdravstvene statistike o izvajanju programa v šolskem letu 2022/2023 so izvajalci¹ program VZOM izvedli v 85,6 % oddelkov osnovnih šol v Sloveniji oziroma je bil program na podlagi podatkov, pridobljenih iz spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO), natančneje iz podatkovne zbirke Vzgoja za zdravje skupin (VZSK), izveden v 8601 oddelku osnovnih šol. Visok delež izvedbe programa v slovenskih osnovnih šolah pomeni, da je izvajanje programa VZOM redno ob sicer številnih izzivih, ki jih prinaša usklajevanje sodelovanja med zdravstvenim in šolskim sektorjem.

Z anketo o izvajanju programa VZOM v osnovnih šolah, ki ne vključuje vzgoje za ustno zdravje, smo poleg obstoječih podatkov o izvajanju programa v šolah želeli pridobiti mnenje osnovnih šol o sodelovanju v programu, morebitne težave, s katerimi se soočajo pri izvajanju ter v čem vidijo prednosti takega sodelovanja. Izkušnje osnovnih šol in njihova pričakovanja nam bodo dragocena usmeritev pri upravljanju programa VZOM v prihodnje. S pridobljenimi podatki želimo predvsem pomagati šolam in zdravstvenim domovom pri vzpostavitvi še bolj učinkovitega sodelovanja. V pričujočem poročilu prikazujemo, kako poteka sodelovanje zdravstvenih domov (izvajalcev vzgoje za zdravje) in osnovnih šol v šolskem letu 2024/2025 pri izvajanju programa VZOM.

V nadaljevanju predstavljamo ključne ugotovitve glede sodelovanja med zdravstvenimi domovi in osnovnimi šolami ter izvajanja programa VZOM v osnovnih šolah.

¹Vsi izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

2. SODELOVANJE z vidika predstavnikov šol

Vprašalnik za predstavnike šol je vseboval 26 vprašanj zaprtega in 3 vprašanja odprtega tipa, čas izpolnjevanja vprašalnika je bil ocenjen na 10 minut. Vprašalnik smo pripravili v spletni obliki v odprtokodni aplikaciji za spletno anketiranje Ika¹. Vabila za sodelovanje v anketiranje so bila poslana na vse slovenske osnovne šole v mesecu novembru 2024, poslan je bil tudi en opomnik (anketa je bila odprta do 29. 11. 2024). Do roka smo prejeli 249 odgovorov.

Po čiščenju baze smo v analizo vključili 180 šol (razlogi za izločitev: nepopolni podatki – več kot polovica prazno, dvojni vnosi za eno šolo). Upoštevali smo tudi tiste šole, ki niso napisale svojih podatkov, vendar smo jih lahko uvrstili v zdravstveno regijo² (4 šole), sodelovale so tudi nekatere osnovne šole za otroke s posebnimi potrebami. Odziv je bil 39,5-odstoten, saj je po podatkih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport v šolskem letu 2024/2025 bilo 456 osnovnih šol. Odzivnost osnovnih šol po zdravstvenih regijah je bila različna, kar je predstavljeno v Tabeli 1.

V poročilu prikazujemo slike z deleži ter povprečnimi vrednostmi po posameznih odgovorih anketnega vprašalnika, v Prilogi 1 pa so predstavljeni rezultati po zdravstvenih regijah in skupaj.

Tabela 1. Število šol, ki so sodelovale v anketi po zdravstvenih regijah, šolsko leto 2024/25.

Regije	Število vseh šol*	Število sodelujočih šol
Celje	72	23
Koper	36	8
Kranj	35	14
Ljubljana	119	42
Maribor	78	28
Murska Sobota	38	6
Nova Gorica	24	20
Novo mesto	37	28
Ravne na Koroškem	17	11
Skupaj	456	180

*Število matičnih šol s podružnicami

¹ Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za družboslovno informatiko.

² Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) ima svoje območne enote v vseh 9 zdravstvenih regijah po celi Sloveniji. Območne enote izvajajo dejavnosti NIJZ na določenem geografskem območju, ki pokriva več občin. Pod pojmom zdravstvena regija je opredeljeno območje, ki ga družijo socialnomedicinske, epidemiološke, higienske in zdravstvenoeколоške značilnosti.

Slika 1. Zemljevid Slovenije z regijskim prikazom.

Zdravstveni domovi, s katerimi sodelujejo osnovne šole, so:

Ajdovščina, Bohinj, Bled, Brežice, Celje, Cerknica, Črnomelj, Domžale, Dravograd, Gornja Radgona, Grosuplje, Hrastnik, Idrija, Ilirska Bistrica, Ivančna Gorica, Izola, Jesenice, Kamnik, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Laško, Lenart, Lendava, Litija, Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Center, Ljubljana Moste Polje, Ljubljana Šentvid, Ljubljana Šiška, Ljubljana Vič Rudnik, Ljutomer, Logatec, Maribor, Medvode, Metlika, Murska Sobota, Nazarje, Nova Gorica, Novo mesto, Ormož, Piran, Postojna, Ptuj, Radeče, Radlje ob Dravi, Radovljica, Ravne na Koroškem, Ribnica, Sevnica, Sežana, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Šentjur, Škofja Loka, Šmarje pri Jelšah, Tolmin, Trbovlje, Trebnje, Tržič, Velenje, Vrhnika, Zagorje ob Savi, Žalec, zasebne ambulante: Ambulanta polhek Žiri.

3. SODELOVANJE šole z zdravstvenim domom

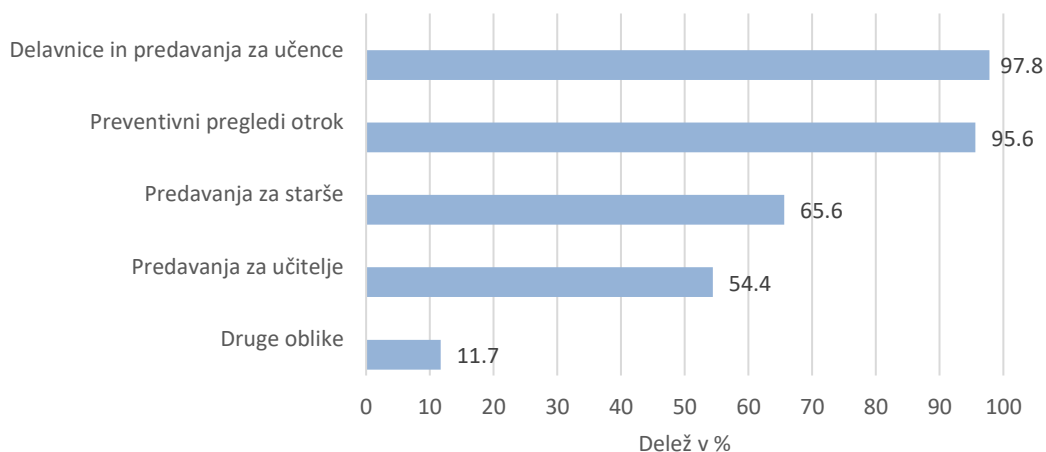
Osnovne in srednje šole sodelujejo z zdravstvenimi domovi na več področjih. O sodelovanju na področju izvajanja preventivnih zdravstvenih pregledov učencev in dijakov (preventivni zdravstveni pregledi vključno z vzgojo za zdravje in cepljenja) je poročalo 95,6 % sodelujočih šol. Poleg tega šole sodelujejo z zdravstvenimi domovi tudi na področju izvajanja vzgoje za zdravje za učence (97,8 %) ter na področju izvajanja različnih predavanj za starše (65,5 %) in učitelje (54,1 %) (Slika 2).

*»Zdravstveni dom je zanesljiv partner,
ki s svojo odprtostjo in strokovnostjo
bogati šolski vsakdan.«*

Druge oblike sodelovanja med zdravstvenimi domovi in šolami pa so predvsem v obliki izvedbe različnih delavnic (delavnice za zaposlene, popoldanske delavnice po izbiri, za učitelje, krajanje in starše ...). Sodelujejo tudi pri različnih projektih in obeležitvah svetovnih dni, dnevih zdravja, pri pripravi letnih delovnih načrtov šol (LDN). Timski sestanki s posveti in izmenjavo mnenj glede odloga šolanja, usmerjenega učenja ter dela z otroki s posebnimi potrebami so tudi ena od pomembnih oblik sodelovanja šol z zdravstvenimi domovi.

Slika 2. Način sodelovanja z zdravstvenim domom.

Dogovarjanja in sodelovanja šol z zdravstvenim domom večinoma potekajo z izvajalcem vzgoje za zdravje. Razlik med regijami glede dogovarjanja šol za sodelovanje ni.

Največ šol je poročalo, da z zdravstvenim domom/zasebnim izvajalcem sodeluje več kot 10 let (81,1 %), 6–10 let v 10,6 % ter do 5 let v 8,3 % primerov.

4. IZVAJANJE VZGOJE ZA ZDRAVJE V ŠOLI

»Vzgoja za zdravje je pomemben del vzgojno-izobraževalnega procesa, zato je sodelovanje s šolami izjemno dragoceno.«

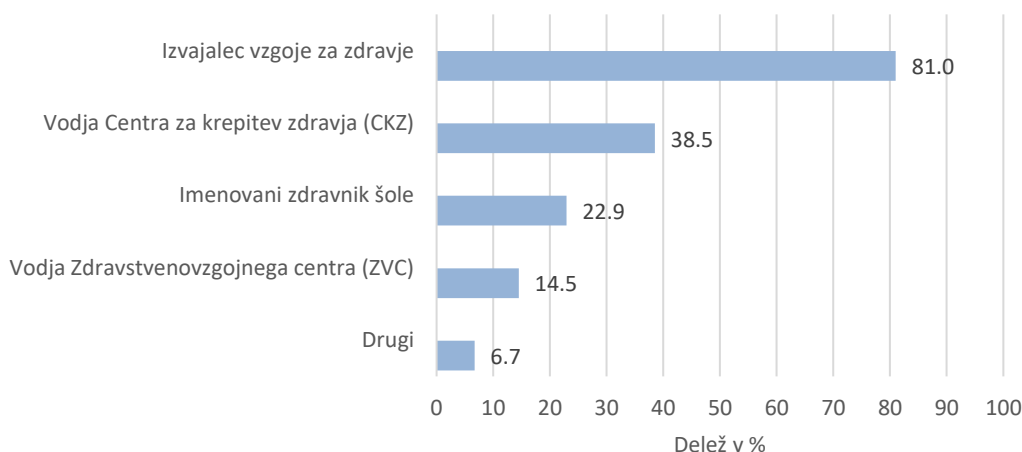

Šole smo vprašali, koliko se jim zdi pomembno izvajanje vzgoje za zdravje v šolah. Ocenjevali so na osnovi lestvice 1 do 5 pri čemer 5 pomeni *zelo pomembna*. Šole so pomembnost izvajanja programa ocenile s povprečno oceno 4,8. Tri šole so odgovorile, da je to področje nepomembno. Prav tako ni pomembnih razlik med regijami.

Večina šol se za izvedbo dogovori neposredno z izvajalcem vzgoje za zdravje (81,0 %), nekatere šole tudi z imenovanim zdravnikom šole ali vodjo centra za krepitev zdravja oziroma zdravstveno-vzgojnega centra v zdravstvenem domu (Slika 3). Kot *druge osebe*, s katerimi se šole dogovarjajo za izvajanje, pa so največkrat omenjene diplomirane medicinske sestre v šolskih dispanzerjih, nekaj jih komunicira tudi z direktorjem zdravstvenega doma.

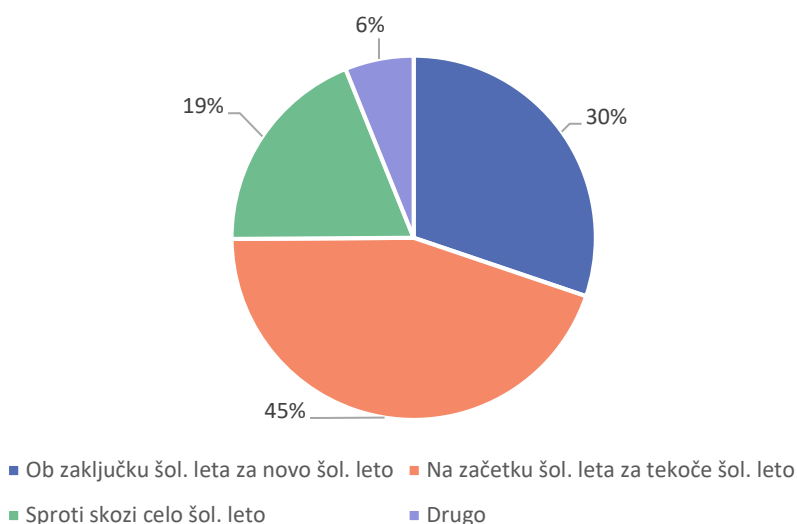
»Program je kvalitetna dopolnitev šolskih vsebin in pomemben del vzgoje za zdravo življenje.«

Slika 3. Dogovori za izvedbo vzgoje za zdravje.

Za sodelovanje in izvedbo delavnic se šole in zdravstveni domovi dogovarjajo različno. Največ šol se z zdravstveni domovi dogovarja za sodelovanje na začetku šolskega leta (44,7 %), ob zaključku šolskega leta (30,2 %), nekateri pa se dogovarjajo sproti (19 %). Pod *drugo* so šole poročale o vseh prej naštetih možnostih dogovarjanja.

Med regijami obstajajo določene razlike v obdobjih dogovarjanja za izvajanje programa. V regijah Nova Gorica, Kranj in Ravne na Koroškem se najpogosteje dogovarjajo ob zaključku šolskega leta za naslednje šolsko leto, v regijah Celje, Koper, Ljubljana, Murska Sobota in Novo mesto se najpogosteje dogovorijo na začetku šolskega leta, sproti pa se najpogosteje dogovarjajo v ljubljanski in koprski regiji. V regiji Maribor se najpogosteje začnejo dogovarjati za sodelovanje ob zaključku šolskega leta ali sproti skozi celo šolsko leto. Sicer pa so vse možnosti dogovarjanja prisotne v vseh regijah.

Slika 4. Časovni okvir dogovarjanja za vzgojo za zdravje.

Večina šol je poročala, da niso imele težav pri dogovarjanju z izvajalci (86 %). Tiste, ki pa so imele težave, so jih večinoma uspešno (83,3 %) rešile. Kot težave pri dogovarjanju so šole navajale predvsem težave z usklajevanjem terminov, nadalje s pomanjkanjem zdravstvenega kadra za izvedbo (odsotnosti zdravstvenih delavcev zaradi npr. bolezni), ter preobsežnim trajanjem delavnic oz. da se izvajajo v času pouka.

Vse šole so odgovorile, da je vodstvo šole seznanjeno z izvajanjem programa VZOM v šolah.

Šole vsebine vzgoje za zdravje umeščajo v šolsko dejavnost na različne načine, najpogosteje v razredne ure, naravoslovne dneve in/ali v ure določenih predmetov – naravoslovje, kemija, biologija, spoznavanje

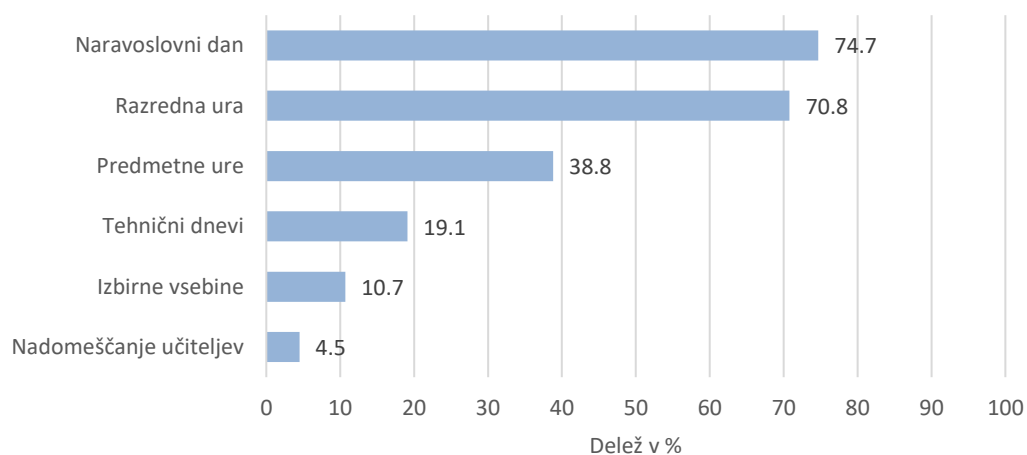
*»Sodelovanje poteka zelo dobro,
sproti usklajujemo naše želje, potrebe in dogovore.
Še naprej si želimo
tako pozitivnega in tavnega sodelovanja.«*

*»Sodelovanje poteka odlično in naj tako ostane.
Mladi si pristnost zdravstvenih služb zaslužijo.«*

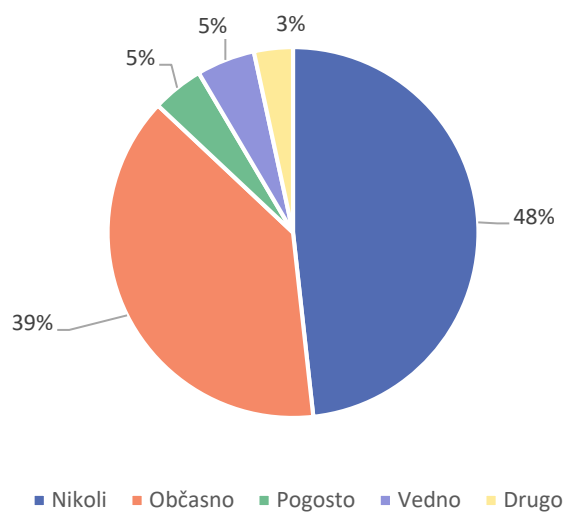

okolja, gospodinjstvo, domovinska in državljanska kultura in etika, tehnika in tehnologija, športna vzgoja ter matematika in slovenščina. V kolikor so vzgojo za zdravje izvajali pod drugo so večinoma zapisali, da se izvaja tudi v okviru krožkov, nadstandardnih vsebin in v šoli v naravi. Šole se prilagodijo času izvajalca ne glede na urnik.

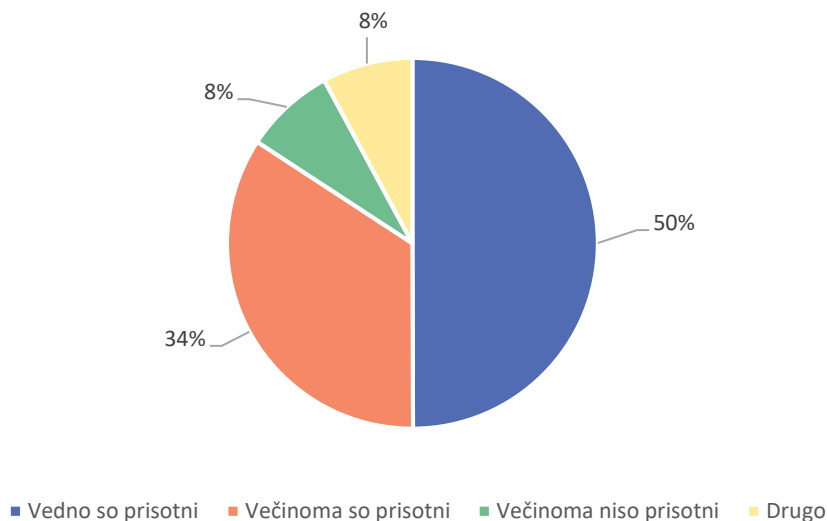
Slika 5. Prikaz umestitve vsebin vzgoje za zdravje za učence.

Pri izvajanju vzgoje za zdravje 48,3 % šol ne združuje oddelkov, 38,8 % jih združuje občasno. Šole združujejo oddelke ob različnih priložnostih, kot so naravoslovni dnevi ali dnevi dejavnosti. Oddelke združujejo tudi, kadar je manjše število otrok (kombinirani oddelki) ali zaradi lažje organizacije in izvedbe. Razrede združujejo tudi v primeru, da so vsebine primerne za več razredov.

Slika 6. Združevanje oddelkov.

Na večini šol so pedagoški delavci vedno ali večinoma prisotni pri izvedbi dejavnosti za učence. Šole navajajo različne/druge razloge prisotnosti učiteljev v razredu. Najpogosteje so prisotni ob predhodnem dogovoru učitelja in izvajalca, ki je odvisen tako od dinamike razreda in podane vsebine kot tudi od razpoložljivega časa učitelja. Šole so zapisale, da so učitelji večinoma prisotni od 1. do 5. razreda. 14 šol poroča, da pedagoški delavci večinoma niso prisotni.

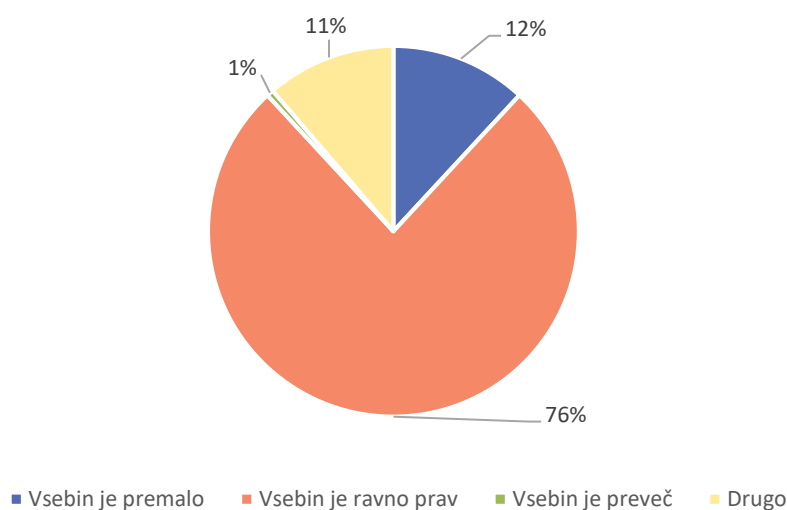
Slika 7. Prisotnost pedagoških delavcev na delavnicah za učence.

Večina (76,3 %) šol ocenjuje, da je vsebin vzgoje za zdravje ravno prav, 11,9 % jih meni, da je vsebin premalo in samo ena šola je mnenja, da je vsebin preveč. Šole so z obsegom vsebin zadovoljne. Nekateri se z izvajalci dogovarjajo tudi o dodatnih vsebinah (ki bolj naslavlajo aktualne probleme) in dodatnih urah glede na izkazane potrebe šole. Nekatere šole menijo, da je vsebin premalo ter da bi morala biti vzgoja za zdravje vključena v šolski kurikulum.

*»Vsebine so nujne,
sodelovanje pa naj ostane takšno, kot je
– dostopno, vsebinsko bogato in prijazno.«*

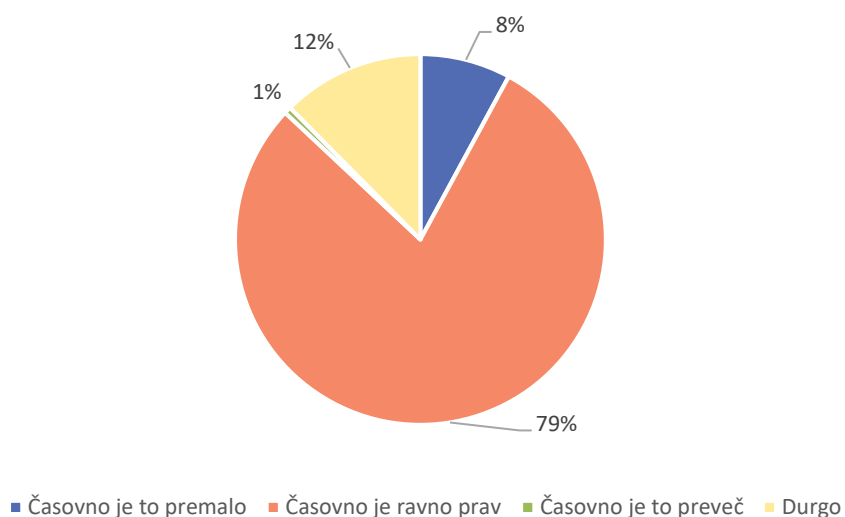
Slika 8. Vsebinski okvir izvajanja vzgoje za zdravje.

»Ponujene vsebine in aktivnosti otrokom pomagajo razumeti pomen zdravja na prijazen način.«

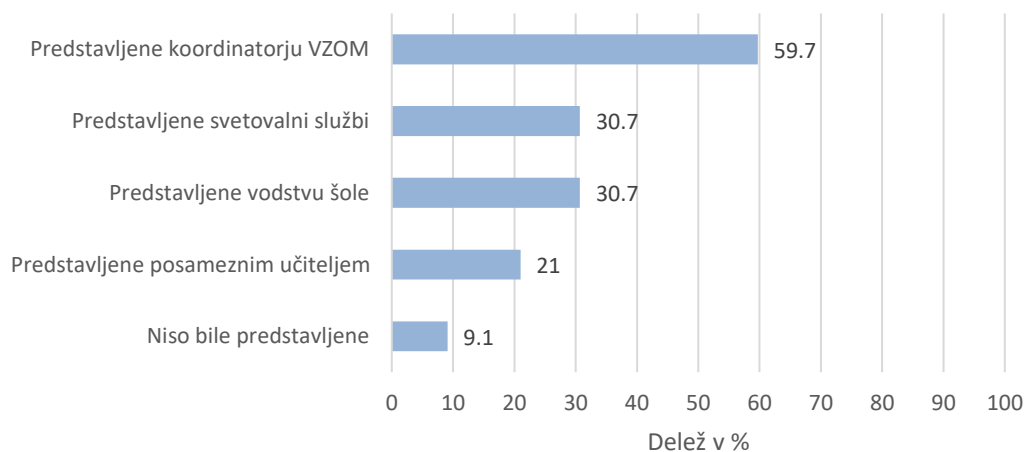
Prav tako večina šol ocenjuje, da je časovni okvir (2 uri/ leto/oddelek) ustrezen. Pod drugo so šole najpogosteje navajale, da je primernost dveh ur za izvedbo delavnice odvisna predvsem od same vsebine in motivacije učencev. Šole tudi poročajo, da bi bilo smiselno vsebinam nameniti več časa, a se obenem zavedajo, da obstajajo časovne omejitve umeščanja delavnic v pouk. Zlasti na predmetni stopnji pouka bi bila po mnenju nekaterih šol izvedba v okviru ene ure ustrezna.

Slika 9. Časovni okvir izvajanja vzgoje za zdravje.

62,1 % sodelujočih šol je odgovorilo, da aktivnosti vzgoje za zdravje vključujejo tudi izvajanje predavanj za starše in zaposlene v šolah. Vsebine, ki jih izvajalci vzgoje za zdravje izvedejo za starše in zaposlene v šolah, so najpogosteje vezane na teme zasvojenosti in prekomerne uporabe zaslonov, prve pomoči, cepljenja in nalezljivih bolezni, duševnega zdravja in preprečevanja nasilja, prehrane in gibanja, aktualnih potreb, higijene. Za zaposlene pa tudi predavanja s področja zdravja na delovnem mestu. Izvedba omenjenih vsebin je v veliki večini umeščena v čas roditeljskih sestankov, deloma pa tudi kot predavanja za zaposlene v šolah, v okviru dnevov dejavnosti, dnevov odprtih vrat ali spletno za širšo javnost.

Zdravstveno-vzgojne vsebine so bile večinoma predhodno predstavljene osebi na šoli, ki se dogovarja z izvajalci (60 %). Predstavljene so bile tudi vodstvu šole, svetovalnim delavcem in učiteljem, ki so prisotni ob izvajanju. V nekaterih šolah vsebine niso bile predhodno predstavljene (9 %). Pod *drugo* so iz šol sporočili, da so bili seznanjeni le s programom, na primer v obliki opisa delavnic v pisni obliki.

Slika 10. Seznanjenost z vsebinami vzgoje za zdravje.

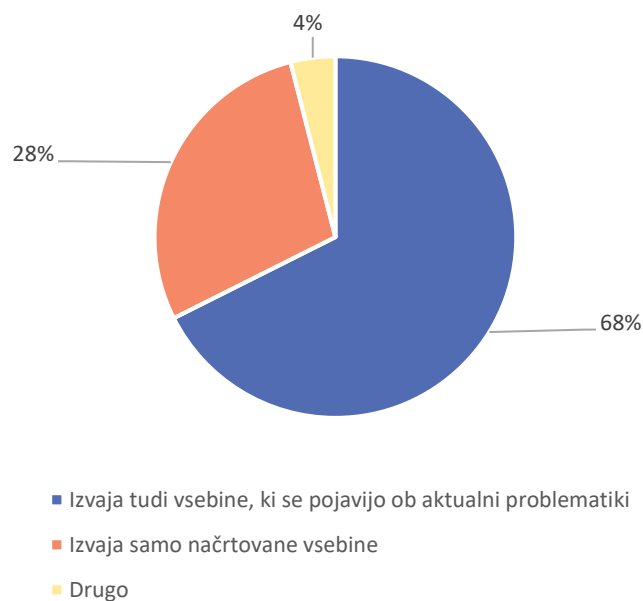
Šole najpogosteje izbirajo vsebine glede na predstavljene ponujene vsebine (41 %) in glede na opažene potrebe (35 %). Glede na učni načrt, skladno s kurikulumom, pa vsebine običajno izbira 17 % šol. Pod *drugo* so iz šol kombinirali že ponujene kategorije, največkrat glede na ponujene vsebine (tj. po priročniku) in opažene potrebe.

»Hvala vsem izvajalkam,
ki znajo najti rešitve tudi, ko se pojavijo izzivi
– vaša pripravljenost je neprecenljiva.«

Več kot dve tretjini (67,6 %) šol izvedeta v sodelovanju z izvajalci vzgoje za zdravje tudi vsebine, ki se pojavijo ob aktualni problematiki. Dodatnih dejavnosti ne izvaja 28 % šol. V enem primeru izvedba dodatnih vsebin ni bila možna zaradi preobremenjenosti izvajalcev, v preostalih primerih pa šole še niso izrazile potrebe po tem.

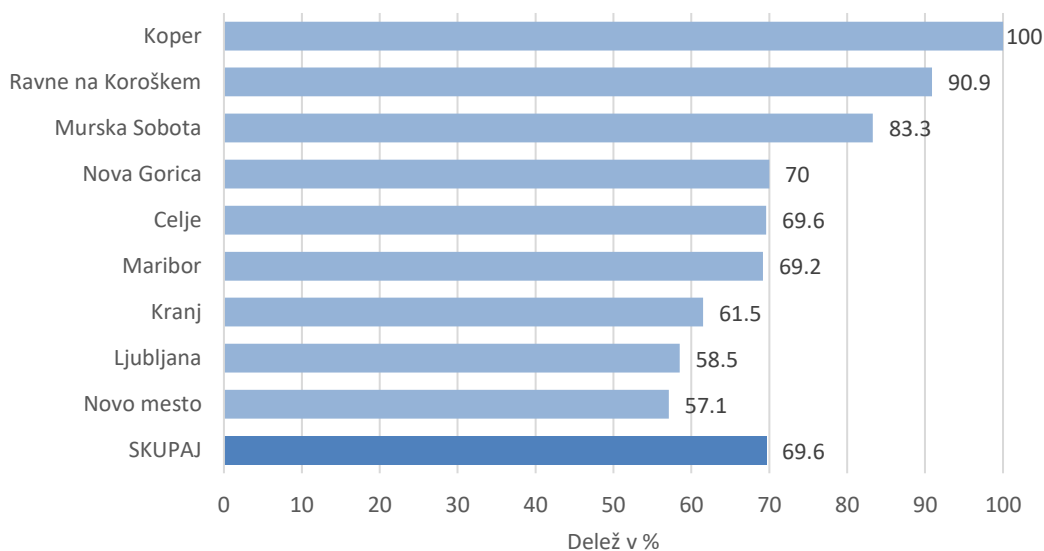

Slika 11. Dodatno izvedene dejavnosti.

V vseh regijah so bile v več kot polovici šol izvedene vsebine, ki se pojavijo ob aktualni problematiki. V nekaterih regijah zdravstveni domovi izvedejo več dodatnih dejavnosti, npr. v regiji Koper so o tem poročale vse sodelujoče šole, v regiji Ravne na Koroškem 90,9 % in v regiji Murska Sobota 83,3 % sodelujočih šol.

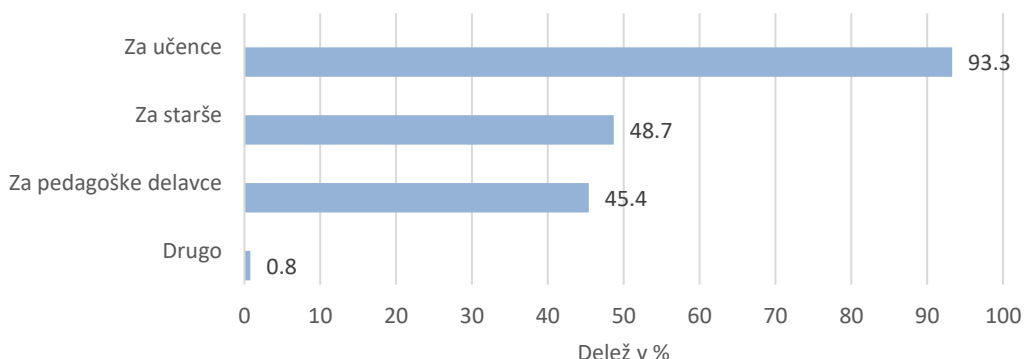

»Hvaležni smo za podporo
in strokovno pomoč pri vzgoji naših otrok
– skupaj zmoremo več.«

Slika 12. Delež osnovnih šol, ki poročajo o dodatno izvedenih dejavnostih, po regijah in skupaj.

Na šolah, kjer so izvedli dodatne dejavnosti/vsebine, so večino (93 %) le-teh izvedli za učence, 49 % za starše in 45 % za zaposlene.

Slika 13. Ciljna skupina dodatno izvedenih dejavnosti.

Osnovne šole zelo dobro ocenjujejo pripravljenost izvajalcev programa VZOM (povprečna ocena 4,75). Prav tako zelo dobro ocenjujejo podajanje informacij (povprečna ocena 4,63), ki so po njihovi oceni podane na jasn in razumljiv način ter prilagojene starosti učencev. Strinjajo se, da vsebine programa naslavlajo potrebe in izzive učencev na področju zdravja (povprečna ocena 4,58).

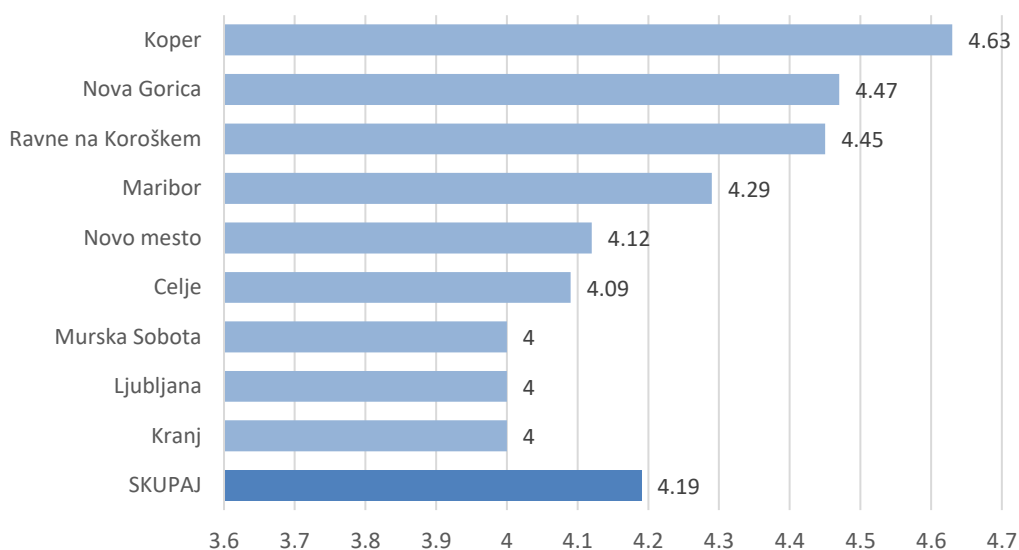
*»Vsi izvajalci so zelo strokovni,
imajo veliko praktičnih izkušenj,
so prilagodljivi
in je z njimi lepo sodelovati.«*

*»Zdravstveni delavci so strokovno podkovani,
kar daje delavnicam dodatno težo in
pomembnost.«*

Po mnenju predstavnikov šol, so učenci z izvajanjem zadovoljni. Zadovoljstvo so ocenili s povprečno oceno 4,19 (od 1 do 5, kjer 5 pomeni zelo pozitiven odziv). Med regijami so manjše razlike, povprečne ocene so predstavljene v spodnji tabeli.

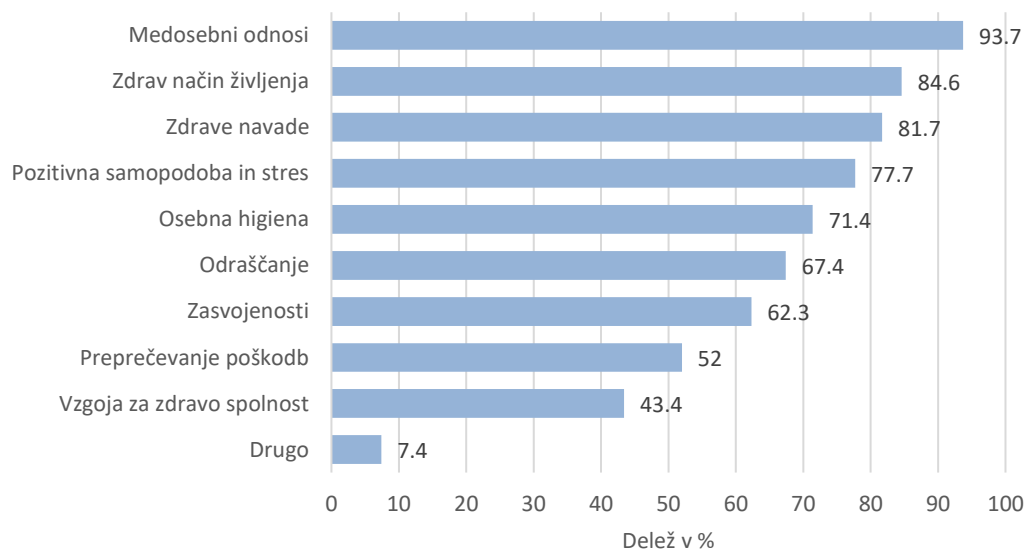

Slika 14. Prikaz povprečne ocene odziva učencev po mnenju predstavnikov šol, prikaz po regijah in skupaj.

Učitelji in drugi strokovni delavci šole vsebine zdravja izvajajo tudi sami, in sicer v manjšem obsegu v okviru že obstoječih učnih načrtov ali v okviru razrednih ur. Najpogosteje so s strani strokovnih delavcev na šoli obravnavane teme s področja duševnega zdravja in zdravega življenjskega sloga. V najmanjšem deležu strokovni delavci v šolah obravnavajo vsebine vzgoje za zdravo spolnost in preprečevanje poškodb.

»Program je za učence potreben, smiseln in učinkovit. Vsebina, ki jo predstavi zunanji strokovnjak, je še bolj prepričljiva.«

Slika 15. Delež osnovnih šol, ki poroča o izvajanju posameznih vsebin zdravja tudi iz strani učiteljev.

Vzgoja za zdrave otroke in mladostnike poteka v okviru Programa ZDAJ – Zdravje danes za jutri. Dve tretjini anketiranih Programa ZDAJ ne poznata.

5. PREDLOGI ŠOL za učinkovitejše sodelovanje v programu

*»Naj takšen način dela ostane tudi v prihodnje
– skupaj gradimo kulturo zdravja
od najzgodnejših let naprej.«*

Približno polovica šol, ki so odgovorile na vprašanje o dodatnih oblikah sodelovanja z izvajalci vzgoje za zdravje, je z izvajanjem zadovoljna, zato ni navedla dodatnih oblik sodelovanja. Utečena praksa sodelujočim šolam ustreza, saj jim izvajalci prisluhnejo in se odzivajo na njihove potrebe. Dodatno bi si želeli delavnice za starše in/ali strokovne delavce z vsebinami o duševnem zdravju, kajenju, zasvojenosti od digitalnih tehnologij, prehrani, ušeh, alergijah in uporabi epipena. Prav tako bi si šole želele dodatnih aktivnosti za otroke, saj menijo, da jih je premalo. Želijo si več praktičnih vsebin, ne samo v obliki predavanja. Od izvajalcev si želijo večji odziv in naslavljanje aktualnih vsebin, kot so prenosljive bolezni, podančice, telesni videz in primerjanje s fotografijami vplivnic, vejpi, fuge in nikotinski pripravki, energijske pijače, pomanjkanje spanja, prekomerna raba zaslonov in druge nekemične zasvojenosti.

V zaključku smo šole vprašali tudi, kaj bi v izvedbi programa spremenile, dodale ali želele, da se v prihodnje izvaja drugače. Poudarili so pomen vključevanja staršev ter prilagajanje vsebin starostnim skupinam. Prav tako si želijo boljše organizacije nadomeščanja izvajalcev v primeru odsotnosti. Nekatere šole pa so izrazile tudi željo, da bi bile preventivne dejavnosti redno vključene v šolski program ter da bi program vključeval izobraževanje učiteljev za samostojno izvedbo delavnic.

Šole, ki so sodelovale v anketi, na splošno izkazujejo pozitivno naravnost do programa VZOM. V večini odgovorov izpostavljajo strokovnost izvajalcev ter pomembnost vsebin, ki so prepoznane kot ključni del preventivnega delovanja v šolah.

Predstavniki šol pohvalijo dobro sodelovanje z zdravstvenimi domovi in prilagodljivost izvajalcev pri izvajanju programa. Poleg odgovorov, ki smo jih prejeli o programu VZOM, smo dobili tudi dodatna opažanja. Šole so izrazile pomisleke glede organizacije preventivnih pregledov, ki se izvajajo v zdravstvenih domovih. Med drugim nekatere šole izpostavljajo težave z usklajevanjem terminov in logistične izzive, zlasti zaradi organizacijskih in stroškovnih težav ter kadrovskih omejitvah pri spremstvu učencev na preventivne preglede. Kljub tem izzivom splošno mnenje ostaja, da program VZOM pomembno prispeva k ozaveščanju in spodbujanju zdravega načina življenja med otroki in mladostniki.

*»Pohvalili bi dosedanje sodelovanje
– takšno partnerstvo si želimo tudi v prihodnje.«*

6. ZAKLJUČEK

Na podlagi analize odgovorov 180 osnovnih šol, ki so sodelovale v anketi, je razvidno, da šole program VZOM prepoznavajo kot pomemben del izobraževanja. Večina šol ocenjuje sodelovanje z zdravstvenimi delavci kot dobro, pri čemer poteka največ aktivnosti v obliki preventivnih zdravstvenih pregledov ter delavnic in predavanj za učence, starše in učitelje.

Povprečna ocena pomembnosti programa, ki po mnenju predstavnikov osnovnih šol znaša 4,8 (na lestvici od 1 do 5) kaže na visoko prepoznano vrednost vsebin. Šole menijo, da je vzgoja za zdravje ključen del celostne vzgoje in izobraževanja, saj prispeva k razvoju zdravih življenjskih navad že v otroštvu. Večina šol (76,3 %) meni, da je obseg vsebin ustrezen, 11,9 % šol pa meni, da je vsebin premalo. Nekatere šole so izrazile potrebo po dodatnih vsebinah, ki bi naslavljale sodobne izzive, kot so duševno zdravje, vpliv digitalnih tehnologij in preprečevanje zasvojenosti. Vzgoja za zdravje se največkrat izvaja v okviru razrednih ur, naravoslovnih dni ali pri posameznih predmetih, kot so naravoslovje, biologija in športna vzgoja. Nekatere šole vključujejo tudi interesne dejavnosti in izbirne predmete, vendar večinoma izvedba ostaja omejena na določene učne ure.

Glavne ovire pri izvajanju so usklajevanje terminov, pomanjkanje zdravstvenega kadra in preobsežno trajanje delavnic zlasti v višjih razredih osnovnih šol, ko je učni načrt že tako zelo obsežen z različnimi vsebinami. Kot pogosto oviro šole vidijo tudi izvajanje programa med poukom, saj mora tako učitelj določenega predmeta ure »odstopiti« za izvajanje programa VZOM. Poudarjajo tudi, da bi morali biti učenci aktivneje vključeni v obravnavo vsebin delavnic, ne le kot poslušalci, temveč tudi s sodelovanjem pri razpravah in praktičnih izvedbah.

Učitelji so večinoma prisotni pri izvedbi dejavnosti. Nekateri učitelji izražajo potrebo po dodatnem usposabljanju za izvajanje zdravstveno-vzgojnih vsebin, kar bi povečalo njihovo kompetentnost in vključenost v proces. 62,1 % šol vključuje starše v program prek predavanj na roditeljskih sestankih ali spletnih seminarjih. Nekatere šole opažajo pomanjkanje zanimanja med starši, zato predlagajo bolj interaktivne oblike sodelovanja, kot so delavnice ali skupni projekti z otroki.

O prepoznavnosti Programa ZDAJ – Zdravje danes za jutri sta dve tretjini šol poročali, da programa ne poznata, kar nakazuje na potrebo po boljši promociji in integraciji le-tega v šolske dejavnosti. Šole, ki program poznajo, ga ocenjujejo kot uporaben, vendar menijo, da bi bilo potrebno boljše povezovanje s šolskim kurikulumom.

*»Zdravje in dobrobit otrok
morata ostati med prioritetami
– sodelovanje z zdravstvenimi delavci
je pri tem ključnega pomena.«*

Na podlagi teh ugotovitev se za izboljšanje in nadgradnjo programa VZOM v prihodnje lahko usmerimo v izboljšave na več ravneh:

- **Več praktičnih delavnic in aktivnega pristopa.**
Poudarek na delavnicah, ki vključujejo aktivno sodelovanje učencev, namesto zgolj predavanj.
Večji poudarek na aktualnih temah, kot so duševno zdravje, vpliv digitalnih tehnologij, telesna samopodoba in prehranske navade.
- **Boljša organizacija in prilagajanje urniku.**
Izboljšanje usklajevanja terminov med zdravstvenimi delavci in šolami.
Razširitev programa tudi izven rednega pouka (izbirne vsebine, interesne dejavnosti).
- **Boljše vključevanje staršev.**
Razvoj vsebin za starše, ki bi jih podprli pri obravnavi zdravstvenih tem doma.
Izvajanje več interaktivnih delavnic za starše in skupne dejavnosti z otroki.
- **Krepitev sodelovanja z zdravstvenimi institucijami.**
Spodbujanje dolgoročnih partnerstev med šolami in zdravstvenimi domovi.
Prilagoditev programa glede na potrebe in specifične izzive posameznih šol.
- **Integracija programa v šolski kurikulum.**
Možnost formalne vključitve vzgoje za zdravje v učni načrt v obliki redne vsebine.
Razvijanje gradiv in smernic za učitelje, da bi lahko zdravstvene teme učinkoviteje vključevali v pouk.
- **Promocija programa vzgoja za zdravje otrok in mladostnikov v okviru Programa ZDAJ.**
Prizadevanja za boljšo prepoznavnost programa v šolskem okolju in širše.

S predlaganimi usmeritvami bi program VZOM postal bolj dostopen, prilagojen potrebam učencev in bolj vpet v šolsko življenje, kar bi prispevalo k celostnemu pristopu k zdravemu življenjskemu slogu mladih.

*»Pohvale za vaše prizadevanje in delo
– vsebine pomembno prispevajo k ozaveščanju,
zdravim odnosom in reševanju težav.«*

7. PRILOGA 1

- Rezultati ankete

po zdravstvenih regijah in skupaj

Koliko časa vaša šola sodeluje z zdravstvenim domom/zasebnim izvajalcem?

Regija	do 5 let		6–10 let		več kot 10 let	
	N	%	N	%	N	%
CE	2	8,7 %	0	0,0 %	21	91,3 %
KP	1	12,5 %	2	25,0 %	5	62,5 %
KR	0	0,0 %	6	42,9 %	8	57,1 %
LJ	4	9,5 %	5	11,9 %	33	78,6 %
MB	4	14,3 %	2	7,1 %	22	78,6 %
MS	1	16,7 %	0	0,0 %	5	83,3 %
NG	2	10,0 %	0	0,0 %	18	90,0 %
NM	1	3,6 %	2	7,1 %	25	89,3 %
RK	0	0,0 %	2	18,2 %	9	81,8 %
SKUPAJ	15	8,3 %	19	10,6 %	146	81,1 %

Na kakšen način sodelujete z zdravstvenim domom/zasebnim izvajalcem?

Regija	Preventivni pregledi otrok		Delavnice in predavanja za učence		Predavanja za učitelje		Predavanja za starše	
	N	%	N	%	N	%	N	%
CE	23	100 %	23	100 %	12	52,2 %	14	60,9 %
KP	8	100 %	8	100 %	5	62,5 %	5	62,5 %
KR	13	92,9 %	14	100 %	7	50,0 %	4	28,6 %
LJ	41	97,6 %	41	97,6 %	18	42,9 %	26	61,9 %
MB	28	100 %	26	92,9 %	14	50,0 %	17	60,7 %
MS	4	66,7 %	6	100 %	4	66,7 %	5	83,3 %
NG	17	85,0 %	20	100 %	11	55,0 %	16	80,0 %
NM	27	96,4 %	27	96,4 %	18	64,3 %	20	71,4 %
RK	11	100 %	11	100 %	9	81,8 %	11	100 %
SKUPAJ	172	95,6 %	176	97,8 %	98	54,4 %	118	65,6 %

Prosimo ocenite, koliko je po vašem mnenju pomemben program vzgoje za zdravje v šoli.
(Prikaz povprečne ocene)

Regija	CE	KP	KR	LJ	MB	MS	NG	NM	RK	SKUPAJ
Povprečna ocena	4,83	5,00	4,64	4,67	4,81	5,00	4,80	4,82	5,00	4,84

S kom se v zdravstvenem domu/zasebnim izvajalcem dogovarjate za izvajanje programa vzgoje za zdravje otrok in mladostnikov (VZOM)?

Regija	Z izvajalcem, ki izvaja VZOM		Z imenovanim zdravnikom šole		Z vodjo centra za krepitev zdravja (CKZ)		Z vodjo zdravstvenovzgojnega centra (ZVC)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
CE	17	73,9 %	3	13,0 %	14	60,9 %	1	4,3 %
KP	5	62,5 %	1	12,5 %	5	62,5 %	0	0,0 %
KR	13	92,9 %	3	21,4 %	3	21,4 %	2	14,3 %
LJ	37	88,1 %	8	19,0 %	10	23,8 %	6	14,3 %
MB	23	85,2 %	10	37,0 %	9	33,3 %	4	14,8 %
MS	6	100 %	1	16,7 %	3	40,0 %	0	0,0 %
NG	17	85,0 %	5	25,0 %	10	50,0 %	1	5,0 %
NM	17	60,7 %	7	25,0 %	11	39,3 %	11	39,3 %
RK	10	90,9 %	3	27,3 %	4	36,4 %	1	9,1 %
SKUPAJ	145	81,0 %	41	22,9 %	69	38,5 %	26	14,5 %

Kdaj se običajno začnete dogovarjati za izvedbo programa VZOM?

Regija	Ob zaključku šolskega leta za novo šolsko leto		Na začetku šolskega leta za tekoče šolsko leto		Sproti skozi celo šolsko leto	
	N	%	N	%	N	%
CE	3	13,0 %	15	65,2 %	4	17,4 %
KP	0	0,0 %	5	62,5 %	2	25,0 %
KR	6	42,9 %	4	28,6 %	2	14,3 %
LJ	8	19,0 %	26	61,9 %	5	11,9 %
MB	9	33,3 %	8	29,6 %	9	33,3 %
MS	1	16,7 %	4	66,7 %	0	0,0 %
NG	13	65,0 %	3	15,0 %	4	20,0 %
NM	9	32,1 %	12	42,9 %	6	21,4 %
RK	5	45,5 %	3	27,3 %	2	18,2 %
SKUPAJ	54	30,2 %	80	44,7 %	34	19,0 %

Ali ste pri dogovarjanju glede izvedbe programa VZOM naleteli na kakšne težave?

Regija	Ne		Da	
	N	%	N	%
CE	18	78,3 %	5	21,7 %
KP	8	100,0 %	0	0,0 %
KR	12	85,7 %	2	14,3 %
LJ	32	78,0 %	9	22,0 %
MB	23	85,2 %	4	14,8 %
MS	5	83,3 %	1	16,7 %
NG	17	85,0 %	3	15,0 %
NM	27	96,4 %	1	3,6 %
RK	11	100,0 %	0	0,0 %
SKUPAJ	153	86,0 %	25	14,0 %

Kam umestite delavnice oz. predavanja za učence, ki jih izvedete?

Regija	Razredna ura		Naravoslovni dan		Tehnični dan		Izbirne vsebine		Nadomeščanje učiteljev		Predmetne ure	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
CE	17	73,9 %	19	82,6 %	3	13,0 %	3	13,0 %	1	4,3 %	6	26,1 %
KP	4	50,0 %	5	62,5 %	1	12,5 %	3	37,5 %	2	25 %	5	62,5 %
KR	7	50,0 %	5	35,7 %	2	14,3 %	0	0,0 %	1	7,1 %	7	50,0 %
LJ	31	75,6 %	26	63,4 %	6	14,6 %	0	0,0 %	2	4,9 %	17	41,5 %
MB	22	81,5 %	21	77,8 %	9	33,3 %	3	11,1 %	0	0,0 %	10	37,0 %
MS	5	83,3 %	4	66,7 %	2	33,3 %	2	33,3 %	0	0,0 %	4	66,7 %
NG	10	50,0 %	19	95,0 %	4	20,0 %	4	20,0 %	0	0,0 %	6	30,0 %
NM	21	75,0 %	25	89,3 %	3	10,7 %	4	14,3 %	0	0,0 %	11	39,3 %
RK	9	81,8 %	9	81,8 %	4	36,4 %	0	0,0 %	2	18,2 %	3	27,3 %
SKUPAJ	126	70,8 %	133	74,7 %	34	19,1 %	19	10,7 %	8	4,5 %	69	38,8 %

Ali pri izvajanju vzgoje za zdravje združujete posamezne oddelke razreda?

Regija	Nikoli		Občasno		Pogosto		Vedno	
	N	%	N	%	N	%	N	%
CE	11	47,8 %	11	47,8 %	1	4,3 %	0	0,0 %
KP	4	50,0 %	3	37,5 %	0	0,0 %	1	12,5 %
KR	8	57,1 %	2	14,3 %	1	7,1 %	2	14,3 %
LJ	27	65,9 %	12	29,3 %	1	2,4 %	0	0,0 %
MB	11	40,7 %	14	51,9 %	0	0,0 %	2	7,4 %
MS	0	0,0 %	4	66,7 %	1	16,7 %	1	16,7 %
NG	10	50,0 %	8	40,0 %	0	0,0 %	1	5,0 %
NM	11	39,3 %	11	39,3 %	2	7,1 %	2	7,1 %
RK	4	36,4 %	4	36,4 %	2	18,2 %	0	0,0 %
SKUPAJ	86	48,3 %	69	38,8 %	8	4,5 %	9	5,1 %

Ali so pedagoški delavci prisotni na delavnicah?

Regija	Vedno		Večinoma prisotni		Večinoma niso prisotni	
	N	%	N	%	N	%
CE	11	47,8 %	8	34,8 %	3	13,0 %
KP	5	62,5 %	1	12,5 %	0	0,0 %
KR	6	42,9 %	4	28,6 %	3	21,4 %
LJ	19	46,3 %	16	39,0 %	3	7,3 %
MB	15	55,6 %	7	25,9 %	3	11,1 %
MS	3	50,0 %	1	16,7 %	1	16,7 %
NG	10	50,0 %	8	40,0 %	1	5,0 %
NM	16	57,1 %	10	35,7 %	0	0,0 %
RK	4	36,4 %	6	54,4 %	0	0,0 %
SKUPAJ	89	50,0 %	61	34,3 %	14	7,9 %

V okviru programa VZOM je predvideno, da izvajalec vstopi v vsak razred OŠ z najmanj eno vsebino v šolskem letu. Kaj menite o tem?

Regija	Vsebin je premalo		Vsebin je ravno prav		Vsebin je preveč	
	N	%	N	%	N	%
CE	3	13,0 %	18	78,3 %	0	0,0 %
KP	0	0,0 %	8	100,0 %	0	0,0 %
KR	1	7,1 %	11	78,6 %	0	0,0 %
LJ	6	14,6 %	30	73,2 %	0	0,0 %
MB	2	7,7 %	19	73,1 %	0	0,0 %
MS	0	0,0 %	5	83,3 %	0	0,0 %
NG	2	10,0 %	15	75,0 %	0	0,0 %
NM	7	25,0 %	20	71,4 %	3	3,6 %
RK	0	0,0 %	9	81,8 %	0	0,0 %
SKUPAJ	21	11,9 %	135	76,3 %	1	0,6 %

Za posamezno vsebino oz. delavnico za učence sta predvideni 2 šolski uri.

Ali menite, da je predviden časovni obseg primeren?

Regija	Premalo		Ravno prav		Preveč	
	N	%	N	%	N	%
CE	1	4,3 %	20	87,0 %	0	0,0 %
KP	0	0,0 %	7	87,5 %	0	0,0 %
KR	0	0,0 %	12	87,7 %	1	7,1 %
LJ	3	7,3 %	27	65,9 %	0	0,0 %
MB	1	3,8 %	24	92,3 %	0	0,0 %
MS	0	0,0 %	6	100,0 %	0	0,0 %
NG	5	25,0 %	10	50,0 %	0	0,0 %
NM	4	14,3 %	23	82,1 %	0	0,0 %
RK	0	0,0 %	11	100,0 %	0	0,0 %
SKUPAJ	14	7,9 %	140	79,1 %	1	0,6 %

Ali program VZOM vključuje tudi izvajanje predavanj za starše in zaposlene v šolah?

Regija	Da		Ne	
	N	%	N	%
CE	15	65,2 %	8	34,8 %
KP	6	75,0 %	2	25,0 %
KR	4	28,6 %	10	71,4 %
LJ	20	48,8 %	21	51,2 %
MB	16	61,5 %	10	38,5 %
MS	6	100,0 %	0	0,0 %
NG	12	60,0 %	8	40,0 %
NM	21	75,0 %	7	25,0 %
RK	10	90,9 %	1	9,1 %
SKUPAJ	110	62,1 %	67	37,9 %

Ali so vam v šoli bile predhodno predstavljene zdravstvenovzgojne vsebine?

Regija	Niso bile predstavljene		Predstavljene vodstvu šole		Predstavljene koordinatorju VZOM		Predstavljene svetovalni službi		Predstavljene posameznim učiteljem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
CE	2	8,7 %	8	34,8 %	16	69,6 %	9	39,1 %	7	30,4 %
KP	0	0,0 %	3	37,5 %	5	62,5 %	2	25,0 %	1	12,5 %
KR	3	23,1 %	5	38,5 %	6	46,2 %	3	23,1 %	2	15,4 %
LJ	5	12,2 %	10	24,4 %	24	58,5 %	9	22,0 %	6	14,6 %
MB	2	7,7 %	10	38,5 %	10	38,5 %	11	42,3 %	3	11,5 %
MS	0	0,0 %	1	16,7 %	3	50,0 %	4	66,7 %	0	0,0 %
NG	1	5,0 %	3	15,0 %	16	80,0 %	7	35,0 %	6	30,0 %
NM	3	10,7 %	8	28,6 %	17	60,7 %	6	21,4 %	10	35,7 %
RK	0	0,0 %	6	54,5 %	8	72,7 %	3	27,3 %	2	18,2 %
SKUPAJ	16	9,1 %	54	30,7 %	105	59,7 %	54	30,7 %	37	21,0 %

Kako običajno izbirate vsebine?

Regija	Glede na učni načrt		Glede na opažene potrebe		Glede na ponujene vsebine	
	N	%	N	%	N	%
CE	2	8,7 %	8	34,8 %	12	52,2 %
KP	2	25,0 %	3	37,5 %	2	25,0 %
KR	2	15,4 %	4	30,8 %	4	30,8 %
LJ	6	14,6 %	14	34,1 %	19	46,3 %
MB	4	14,4 %	10	38,5 %	10	38,5 %
MS	1	16,7 %	2	33,3 %	3	50,0 %
NG	5	25 %	7	35,0 %	5	25,0 %
NM	3	10,7 %	9	32,1 %	14	50,0 %
RK	4	36,4 %	4	36,4 %	3	27,3 %
SKUPAJ	29	16,5 %	61	34,7 %	72	40,9 %

Ali izvajalec izvaja zgolj program, ki ga predhodno dogovorite ali izvede tudi vsebine, za katere jih vi zaprosite nenačrtovano, sredi šolskega leta, ob pojavu aktualne problematike?

Regija	Samo načrtovane		Tudi aktualne	
	N	%	N	%
CE	7	30,4 %	16	69,6 %
KP	0	0,0 %	8	100,0 %
KR	4	30,8 %	8	61,5 %
LJ	16	39,0 %	24	58,5 %
MB	6	23,1 %	18	69,2 %
MS	1	16,7 %	5	83,3 %
NG	5	25,0 %	14	70,0 %
NM	11	39,3 %	16	57,1 %
RK	0	0,0 %	10	90,9 %
SKUPAJ	50	28,4 %	119	67,6 %

Za katero ciljno skupino izvedete vsebine, ki niso predhodno dogovorjene?

Regija	Učenci		Starši		Zaposleni na šoli	
	N	%	N	%	N	%
CE	16	100,0 %	11	68,8 %	9	56,3 %
KP	8	100,0 %	3	37,5 %	4	50,0 %
KR	7	87,5 %	2	25,0 %	1	12,5 %
LJ	22	91,7 %	13	54,2 %	12	50,0 %
54,MB	16	88,9 %	9	50,0 %	9	50,0 %
MS	4	80,0 %	1	20,0 %	2	40,0 %
NG	13	92,9 %	7	50,0 %	7	50,0 %
NM	15	93,8 %	4	25,0 %	4	25,0 %
RK	10	100,0 %	8	80,0 %	6	60,0 %
SKUPAJ	111	93,3 %	58	48,7 %	54	45,4 %

Kako bi ocenili pripravljenost izvajalcev programa VZOM za izvedbo?

(Prikaz povprečne ocene)

Regija	CE	KP	KR	LJ	MB	MS	NG	NM	RK	SKUPAJ
Povprečna ocena	4,71	4,88	4,91	4,76	4,71	4,67	4,75	4,63	4,91	4,75

Kako ocenjujete odziv učencev na izvajanje programa VZOM v šoli?

(Prikaz povprečne ocene)

Regija	CE	KP	KR	LJ	MB	MS	NG	NM	RK	SKUPAJ
Povprečna ocena	4,09	4,63	4,00	4,00	4,29	4,00	4,47	4,12	4,45	4,19

Ali menite, da so informacije predstavljene na jasen, razumljiv in prilagojen način glede na starost učencev? (Prikaz povprečne ocene)

Regija	CE	KP	KR	LJ	MB	MS	NG	NM	RK	SKUPAJ
Povprečna ocena	4,48	5,00	4,55	4,60	4,73	4,67	4,58	4,63	4,73	4,63

Ali menite, da vsebine ustrezno naslavljajo potrebe in izzive učencev na področju zdravja?

(Prikaz povprečne ocene)

Regija	CE	KP	KR	LJ	MB	MS	NG	NM	RK	SKUPAJ
Povprečna ocena	4,39	5,00	4,55	4,49	4,54	4,67	4,60	4,68	4,73	4,58

Ali katere od spodnjih vsebin v šoli izvajate tudi učitelji ali drugi strokovni delavci?

Vsebina / Regija		CE	KP	KR	LJ	MB	MS	NG	NM	RK	SKUPAJ
Zdrave navade	N	18	7	11	29	22	6	15	24	11	143
	%	78,3 %	87,5 %	84,6 %	72,5 %	84,6 %	100,0 %	75,0 %	85,7 %	100,0 %	81,7 %
Osebna higiena	N	13	7	10	25	20	5	15	19	11	125
	%	56,5 %	87,5 %	76,9 %	62,5 %	76,9 %	83,3 %	75,0 %	67,9 %	100,0 %	71,4 %
Zdrav način življenja	N	18	7	11	30	24	6	16	25	11	148
	%	78,3 %	87,5 %	84,6 %	75,0 %	92,3 %	100,0 %	80,0 %	89,3 %	100,0 %	84,6 %
Preprečevanje poškodb	N	10	4	8	19	12	4	12	11	11	91
	%	43,5 %	50,0 %	61,5 %	47,5 %	46,2 %	66,7 %	60,0 %	39,3 %	100,0 %	52,0 %
Zasvojenosti	N	21	6	8	25	16	5	8	18	11	109
	%	52,2 %	75,0 %	61,5 %	62,5 %	61,5 %	83,3 %	40,0 %	64,3 %	100,0 %	62,3 %
Odraščanje	N	12	5	7	28	16	5	15	19	11	118
	%	52,2 %	62,5 %	53,8 %	70,0 %	61,5 %	83,3 %	75,0 %	67,9 %	100,0 %	67,4 %
Pozitivna samopodoba in stres	N	19	6	11	29	22	6	14	18	11	136
	%	82,6 %	75,0 %	84,6 %	72,5 %	84,6 %	100,0 %	70,0 %	64,3 %	100,0 %	77,7 %
Medosebni odnosi	N	23	8	11	34	25	6	19	27	11	164
	%	100,0 %	100,0 %	84,6 %	85,0 %	96,2 %	100,0 %	95,0 %	96,4 %	100,0 %	93,7 %
Vzgoja za zdravo spolnost	N	8	4	6	19	9	4	6	11	9	76
	%	34,8 %	50,0 %	46,2 %	47,5 %	34,6 %	66,7 %	30,0 %	39,3 %	81,8 %	43,4 %

VZOM poteka v okviru Programa ZDAJ. Ali poznate program?

Regija	Da		Ne	
	N	%	N	%
CE	9	39,1 %	14	60,9 %
KP	1	12,5 %	7	87,5 %
KR	2	15,4 %	11	84,6 %
LJ	13	32,5 %	27	67,5 %
MB	11	42,3 %	15	57,7 %
MS	2	33,3 %	4	66,7 %
NG	4	20,0 %	16	80,0 %
NM	8	28,6 %	20	71,4 %
RK	5	45,5 %	6	54,5 %
SKUPAJ	55	31,4 %	120	68,6 %

8. PRILOGA 2

- Vprašalnik o izvajanju vzgoje za zdravje v osnovnih šolah

Spoštovani,

pred vami je anketa o izvajanju vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike v osnovnih šolah, ki ne vključuje vzgoje za ustno zdravje. Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), ki je koordinator programa, nas zanima vaše mnenje o izvajanju vzgoje za zdravje v šoli. Zanima nas vaše videnje sodelovanja med šolo in zdravstvenim domom, kje so se izpostavile morebitne težave, predvsem pa, kje vidite prednosti takšnega sodelovanja.

Vaše izkušnje so dragocene, zato vas prosimo, da izpolnite anketni vprašalnik, ki vam ne bo vzel več kot 10 minut časa. Vprašalnik naj izpolni oseba, ki je na šoli odgovorna za izvajanje vzgoje za zdravje oziroma ima pregled nad izvajanjem.

**Vsi izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.*

Prosimo vas, da na začetku odgovorite na nekaj splošnih vprašanj.

1. Šola: _____

2. Kraj šole: _____

3. **Kontaktna oseba na šoli** za izvajanje vzgoje za zdravje
(*prosimo, opredelite funkcijo osebe kot npr. ravnatelj, svetovalni delavec, posamezni učitelji* ...*):

4. **S katerim zdravstvenim domom/zasebnim izvajalcem zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov**
(v nadaljevanju: zasebnim izvajalcem) **sodelujete:** _____

5. **Koliko časa vaša šola že sodeluje z zdravstvenim domom/zasebnim izvajalcem:**
(Izberite en odgovor)

- a) Ne sodeluje
- b) Do 5 let
- c) 6–10 let
- d) Več kot 10 let

6. Na kakšen način sodelujete z zdravstvenim domom/zasebnim izvajalcem:

(Možnih je več odgovorov)

- a) Preventivni pregledi otrok (sistematski pregledi)
- b) Delavnice in predavanja za učence
- c) Predavanja za učitelje
- d) Predavanja za starše
- e) Druge oblike sodelovanja (*prosimo, navedite*): _____

V nadaljevanju so vprašanja, ki se nanašajo na izvajanje programa vzgoje za zdravje v šoli.

7. Prosimo ocenite, koliko je po vašem mnenju pomemben program vzgoje za zdravje v šoli.

1 (sploh ni pomemben) 2 3 4 5 (zelo je pomemben)

8. S kom se v zdravstvenem domu/zasebnim izvajalcem dogovarjate za izvajanje programa vzgoje za zdravje? (Možnih je več odgovorov)

- a) Z izvajalcem, ki izvaja vzgojo za zdravje na šoli
- b) Z imenovanim zdravnikom šole
- c) Z vodjo centra za krepitev zdravja (CKZ)
- d) Z vodjo zdravstvenovzgojnega centra (ZVC)
- e) Z drugimi (*prosimo, navedite*): _____

9. Kdaj se običajno začnete dogovarjati za izvedbo programa vzgoje za zdravje? (Izberite le en odgovor)

- a) Ob zaključku šol. leta za novo šol. leto,
- b) Na začetku šol. leta za tekoče šol. leto,
- c) Sproti skozi celo šol. leto
- d) Drugo (*prosimo, opišite*) _____

10. Ali ste pri dogovarjanju glede izvedbe programa vzgoje za zdravje naleteli na kakšne težave?

NE DA

10a. Če da, prosimo, opišite _____

10b. Ali ste težave tudi razrešili? DA NE

10c. Če ne, prosimo, opišite, zakaj ne _____

11. Ali je vodstvo šole (ravnatelj, pomočnik ravnatelja) seznanjeno z izvajanjem programa vzgoje za zdravje v šoli?

DA NE

11a. Če ne, prosimo, opišite, zakaj ne _____

12. Kam umestite delavnice oz. predavanja za učence, ki jih izvede izvajalec programa vzgoje za zdravje?
(Možnih več odgovorov)

- a) Razredne ure
- b) Naravoslovni dnevi
- c) Tehnični dnevi
- d) Izbirne vsebine
- e) Nadomeščanje učiteljev
- f) Ure določenih predmetov (*prosimo, vpišite katerih*) _____
- g) Drugo (*prosimo, opišite*) _____

13. Ali pri izvajanju programa vzgoje za zdravje združujete posamezne oddelke in razrede
(npr. združite učence 6.a in 6.b razreda ali od 1. do 3. razreda)? (Izberite le en odgovor)

- h) Nikoli
- i) Občasno – zapišite ob katerih priložnostih (npr. naravoslovni dan ...) _____
- j) Pogosto – zapišite ob katerih priložnostih (npr. naravoslovni dan ...) _____
- k) Vedno
- l) Drugo (*prosimo, opišite*) _____

14. Ali so pedagoški delavci prisotni na delavnicah oz. predavanjih za učence v razredu?
(Izberite en odgovor)

- a) Vedno so prisotni
- b) Večinoma so prisotni
- c) Večinoma niso prisotni
- d) Nikoli niso prisotni
- e) Drugo (*prosimo, opišite*) _____

15. V okviru programa vzgoje za zdravje je predvideno, da izvajalec vstopi v vsak razred OŠ z najmanj eno vsebino v šolskem letu (npr. 1. razred – Zdrave navade, 2. razred – Osebna higiena, itd.). Kaj menite o tem? (Izberite en dogovor)

- a) Vsebin je premalo
- b) Vsebin je ravno prav
- c) Vsebin je preveč
- d) Drugo (*prosimo, navedite*)_____

16. Za posamezno vsebino oz. delavnico za učence sta predvideni 2 šolski uri. Ali menite, da je predviden časovni obseg primeren? (Izberite en odgovor)

- a) Časovno je to premalo
- b) Časovno je ravno prav
- c) Časovno je to preveč
- d) Drugo (*prosimo, navedite*)_____

17. Ali program vzgoje za zdravje vključuje tudi izvajanje predavanj za starše in zaposlene v šolah?

DA NE

17a. Če DA, za izvedbo katerih vsebin se običajno dogovorite?

17b. Ob katerih priložnostih izvedete ta predavanja (npr. roditeljski sestanki ...)?

18. Ali so vam v šoli bile predhodno predstavljene zdravstvenovzgojne vsebine?
(Možnih je več odgovorov)

- a) Niso bile predstavljene
- b) Predstavljene so bile vodstvu šole
- c) Predstavljene so bile osebi na šoli, ki se dogovarja za izvedbo vsebin
- d) Predstavljene so bile svetovalnemu delavcu na šoli
- e) Predstavljene so bile posameznim učiteljem, ki so prisotni ob izvajanju
- f) Drugo (*prosimo, navedite*)_____

19. Kako običajno izbirate vsebine?

- a) Glede na učni načrt, skladno s kurikulumom
- b) Glede na opažene potrebe
- c) Glede na predstavljene ponujene vsebine
- d) Drugo (*prosimo, navedite*)_____

20. Ali izvajalec izvaja zgolj program, ki ga predhodno dogovorite ali izvede tudi vsebine, za katere jih vi zaprosite nenačrtovano, sredi šolskega leta, ob pojavu aktualne problematike (npr. ušivost, specifične zdravstvene težave učencev ipd.)?

- a) Izvaja samo načrtovane vsebine
- b) Izvaja tudi vsebine, ki se pojavijo ob aktualni problematiki
- c) Drugo (*prosimo, opišite*) _____

20a. Za katero ciljno skupino izvede vsebine, ki niso predhodno dogovorjene?
(Možnih je več odgovorov)

- a) Za učence
- b) Za starše
- c) Za zaposlene na šoli
- d) Drugo (*prosimo, opišite*) _____

21. Kako bi ocenili pripravljenost izvajalcev programa vzgoje za zdravje za izvedbo?

- a) Ne morem oceniti
- b) 1 (zelo slabo) 2 3 4 5 (zelo dobro)

22. Kako ocenjujete odziv učencev na izvajanje programa vzgoje za zdravje v šoli?

- a) Ne morem oceniti
- b) 1 (zelo negativen odziv) 2 3 4 5 (zelo pozitiven odziv)

23. Ali menite, da so informacije predstavljene na jasn, razumljiv in prilagojen način glede na starost učencev?

- a) Ne morem oceniti
- b) 1 (zelo neprilagojen način glede na starost) 2 3 4 5 (zelo prilagojen način glede na starost)

24. Ali menite, da vsebine ustrezno naslavlja potrebe in izzive učencev na področju zdravja?

- a) Ne morem oceniti
- b) 1 (zelo neustrezno) 2 3 4 5 (zelo ustrezno)

25. Ali katere od spodnjih vsebin v šoli izvajate tudi učitelji ali drugi strokovni delavci?

(Možnih je več odgovorov)

- a) Zdrave navade
- b) Osebna higiena
- c) Zdrav način življenja
- d) Preprečevanje poškodb
- e) Zasvojenosti
- f) Odraščanje
- g) Pozitivna samopodoba in stres
- h) Medosebni odnosi
- i) Vzgoja za zdravo spolnost
- j) Drugo: _____

26. Vzgoja za zdravje poteka v okviru Programa ZDAJ. Ali poznate program?

DA NE

27. Katerih oblik sodelovanja s strani zdravstvenega doma/zasebnega izvajalca bi si še želeli v šoli?

28. Kaj bi v izvedbi programa vzgoje za zdravje spremenili, dodali ali želeli, da se v prihodnje izvaja drugače?

29. Kaj bi nam v zvezi z izvajanjem programa vzgoje za zdravje v šoli še želeli sporočiti?

Za sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo.

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Telefon: + 386 1 2441 400

E-pošta: info@nijz.si

Gradivo je dostopno na:

<http://www.nijz.si/>

